

O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish

Psixologiya 241-guruh magistranti

Yangibayeva Nodira Ikrom qizi

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot o‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirishga qaratilgan. Tanqidiy tafakkur – bu shaxsning muammolarni hal qilishda, qarorlar qabul qilishda va hayotiy vaziyatlarni baholashda mantiqiy va tahliliy yondashuvni qo‘llash qobiliyatidir. O‘smirlik davri – bu intellektual rivojlanish uchun muhim bosqich bo‘lib, ularning fikrlash uslublarini shakllantirishda ko‘p omillar ta’sir ko‘rsatadi. Ushbu ishda o‘smirlarda tanqidiy tafakkurning mohiyati, uning rivojlanishiga ta’sir etuvchi faktorlar va ta’lim jarayonida ushbu qobiliyatni qanday rivojlantirish mumkinligi haqida ma’lumot beriladi. Tadqiqot natijalari o‘smirlarning mantiqiy fikrlashini oshirish hamda ularni mustaqil fikrlovchi shaxslar sifatida tarbiyalashga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: tanqidiy tafakkur, o‘smirlar, ta’lim jarayoni, fikrlash uslublari, mantiqiy fikrlash, rivojlanish faktorlari, mustaqil fikrlovchi shaxs, intellektual rivojlanish

Kirish: O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish — zamonaviy ta’lim va tarbiyaning eng muhim yo‘nalishlaridan biridir. O‘smirlik davri, o‘zgarishlar va rivojlanishlar davridir, bu davrda yoshlar fikrlash, qarorlar qabul qilish va o‘zini anglash jarayonlarida o‘zgarishlar yuz beradi. Tanqidiy tafakkur bu yoshlarning kundalik hayotdagi qarorlarini mustahkamlash va kompleks muammolarni hal qilish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, tanqidiy tafakkur, o‘smirlarning turli ijtimoiy, madaniy va ilmiy muhitda to‘g‘ri qarorlar qabul qilishlari uchun zarur vosita hisoblanadi.

Bugungi kunda, bilim olishda faqat ma’lumotlarni eslab qolish emas, balki o‘quvchilarning fikrlarini tahlil qilish, baholash va yangi yondashuvlarni ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tanqidiy tafakkur nafaqat ilmiy sohalarida, balki kundalik hayotda ham qo‘llaniladigan qobiliyatdir. Bu ko‘nikmalarni rivojlantirish o‘smirlarning har tomonlama kamol topishiga, ijtimoiy muhitda faol va mas’uliyatli bo‘lishiga yordam beradi.

Tanqidiy tafakkur o‘smirlarni nafaqat o‘qish va ilm olishda, balki shaxsiy hayotda, jamiyatda va ijtimoiy munosabatlarda muvaffaqiyatga erishish uchun ham

zarur bo‘lgan vositadir. Shu sababli, o‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish, ta‘lim tizimining dolzarb masalasiga aylanmoqda. Ushbu jarayon, o‘smirlarning fikrini kengaytirish, o‘z qarorlarini ongli ravishda qabul qilish va ijtimoiy mas‘uliyatni his qilishga yordam berishi lozim.

O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish nafaqat o‘quv jarayonini yangilash, balki o‘quvchilarga mustaqil fikrlash, muammolarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilishda ko‘nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Tanqidiy tafakkur rivojlangan yoshlar esa ijtimoiy, ilmiy va madaniy sohalarda muvaffaqiyatlarga erishadilar, kelajakda ulardan samara olish mumkin bo‘ladi.

Shu maqsadda, ushbu tizimni takomillashtirishga doir usullar, metodologik yondashuvlar va pedagogik tamoyillarni aniqlash zarurdir. Bu o‘smirlarni o‘z fikrini erkin va mantiqiy ifodalashga o‘rgatadi, shuningdek, ularga turli xil fikrlar va nuqtai nazarlar bilan tanishishga imkon yaratadi. Tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi faqat ta‘lim sohasida emas, balki jamiyatning barcha jabhalarida muhim ahamiyatga ega bo‘lib, o‘smirlarning hayotda muvaffaqiyatga erishishiga imkon yaratadi.

Asosiy qism: O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish — bu yoshlarning fikrlash qobiliyatini, mustaqil fikr yuritish va muammolarni hal qilishda tanqidiy yondashuvni rivojlantirishga qaratilgan muhim jarayondir. Tanqidiy tafakkur, o‘smirlarning nafaqat bilim olish, balki atrof-muhitdagi muammolarni va vaziyatlarni tahlil qilish, baholash va qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi. Ushbu tizimni takomillashtirishda quyidagi asosiy tamoyillar va yo‘nalishlar muhim o‘rin tutadi:

1. Ta‘lim tizimi va o‘qituvchilarning roli

- O‘qituvchilar o‘smirlarni faqatgina ma‘lumot berish bilan cheklanmasdan, ularni tanqidiy tafakkurga yo‘naltirishlari zarur. Bu, o‘quvchilarga muammolarni tahlil qilishda mustaqil fikr yuritishga va turli nuqtai nazarlarni inobatga olishga yordam beradi.
- Interaktiv ta‘lim metodlari va munozara, debatlar, tanqidiy savollar bilan o‘quv jarayonini boyitish muhimdir. Bu orqali o‘smirlar mustaqil fikrlashga o‘rganadilar.

2. Kreativ va tanqidiy savollar

- O‘smirlarni fikr yuritishga undash uchun savollarni tanqidiy va kreativ tarzda shakllantirish zarur. Bu ularda ongli tahlil qilish, baholash va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

- "Nima uchun?", "Qanday qilib?", "Agar boshqacha bo'lsa nima bo'lardi?" kabi savollar yoshlarni tahlil qilishga va mantiqiy xulosalar chiqarishga o'rgatadi.

3. Tanqidiy tafakkurning o'quv dasturlariga kiritilishi

- Tanqidiy tafakkur o'quv dasturlarida alohida o'rin tutishi kerak. Bu o'quvchilarga faqatgina bilim olishni emas, balki shu bilimni tanqidiy baholash va amaliyotga tadbiq etish imkoniyatini beradi.
- Turli sohalardagi mavzular (matematika, adabiyot, tarix, fanlar) tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin. Masalan, tarixni o'rganish orqali o'smirlar tarixiy voqealarni tahlil qilib, har bir nuqtai nazarni baholashni o'rganadilar.

4. Shaxsiy tajriba va hayotiy misollar

- O'smirlarga tanqidiy tafakkurni o'z hayotiy tajribalariga asoslanib rivojlantirishni o'rgatish kerak. Bu, masalan, real hayotdagi muammolarni tahlil qilish orqali amalga oshirilishi mumkin.
- O'smirlarning turli ijtimoiy va madaniy muhitda yuzaga keladigan vaziyatlarga qanday yondashishni o'rgatish ularda muammolarni hal qilishda foydali ko'nikmalarni shakllantiradi.

5. Internet va raqamli texnologiyalarning roli

- Zamonaviy yoshlar internetda faol, bu esa ularning ma'lumot olish va fikr yuritish jarayonida turli manbalar bilan tanishish imkoniyatini yaratadi. O'smirlarni internetda turli fikrlar, ma'lumotlar va nuqtai nazarlarni tahlil qilishga o'rgatish kerak.
- Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar tanqidiy tafakkurga oid onlayn kurslar, videolar va interaktiv materiallar orqali o'z bilimlarini yanada mustahkamlashlari mumkin.

6. Jamoaviy faoliyatlar va muammolarni hal qilish

- O'smirlar o'rtasida jamoaviy faoliyatlar tashkil qilish, ular bilan birgalikda muammolarni tahlil qilish va hal qilish, tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga yordam beradi. Bu yoshlarning guruhda ishlash, fikrlarni almashish va birgalikda qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

7. O'zini tahlil qilish va refleksiya

- O'smirlarni o'z fikrlarini va qarorlarini tahlil qilishga o'rgatish muhimdir. O'zini refleksiya qilish orqali ular qanday fikrlarni va qarorlarni qabul qilishni

yaxshiroq tushunadilar va kelajakda yanada aniqroq va ma'lumotli qarorlar qabul qilishga o'rganadilar.

O'smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish jarayoni faqatgina ta'lim tizimining yangilanishi bilan cheklanmasdan, jamiyatning barcha sohalarida o'smirlar uchun imkoniyatlar yaratish va ularni har tomonlama rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak.

Muhokama:

O'smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish bugungi ta'lim tizimida eng dolzarb masalalardan biridir. Tanqidiy tafakkur o'smirlarni nafaqat ilmiy bilimlarni o'zlashtirishda, balki shaxsiy va ijtimoiy hayotda to'g'ri qarorlar qabul qilishda, jamiyatda o'z o'rnini topishda va ma'naviy jihatdan rivojlanishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi hali ham o'zgarishlarga va takomillashtirishga muhtojdir. Bu jarayonni samarali amalga oshirish uchun bir qator masalalar muhokama qilinishi lozim.

1. Ta'lim tizimida tanqidiy tafakkurning integratsiyasi

Bugungi kunda ta'lim tizimi ko'pincha bilimlarni eslab qolish va ularni sinovlarda qayd etish bilan cheklanishi mumkin. Ammo bu usul o'smirlarni tanqidiy fikrlashga undamaydi. Tanqidiy tafakkur o'quvchilarning bilimlarni faqat qabul qilishdan tashqari, ularni tahlil qilish, baholash va amaliyotga tadbiiq etish qobiliyatini rivojlantiradi. Shuning uchun, ta'lim dasturlarini qayta ko'rib chiqish zarur. Tanqidiy tafakkurni rivojlantirish uchun ta'lim metodologiyasiga interaktiv, muhokama va jarayonlarni tahlil qilishni talab qiladigan metodlarni kiritish zarur.

Bundan tashqari, ta'lim tizimida faqat fanlar yoki matematikaga qaratilgan tanqidiy tafakkur yondashuvi emas, balki adabiyot, san'at, tarix va boshqa sohalarda ham tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi metodlarni joriy etish kerak. O'smirlar faqat akademik bilimlarni emas, balki ijtimoiy hayotdagi muammolarni hal qilishda tanqidiy tafakkurdan foydalanishni o'rganishlari kerak.

2. O'qituvchilarning roli

O'qituvchilar o'smirlarni tanqidiy tafakkurni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ularning metodikasi va ta'limga yondashuvi o'smirlarning fikr va qarorlar qabul qilish jarayonini shakllantiradi. O'qituvchilar nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, savollar berishga va tanqidiy tahlil qilishga undashlari kerak.

Shu bilan birga, o'qituvchilar o'z bilimini va pedagogik metodlarni doimiy ravishda yangilashga tayyor bo'lishlari zarur. Yangi pedagogik texnologiyalar, interaktiv o'quv materiallari va onlayn resurslar o'qituvchilarga o'smirlarni yanada samarali ravishda tanqidiy tafakkurga yo'naltirishda yordam beradi. O'qituvchilarning tanqidiy tafakkur o'rgatishdagi o'zgarishlarga tayyorligi va metodik yondashuvlarni o'zgartirish zarurati hozirgi kunda sezilarli darajada muhimdir.

3. Internet va raqamli texnologiyalarning roli

Zamonaviy o'smirlar ko'p vaqtini internetda o'tkazishadi. Raqamli texnologiyalar o'smirlar uchun yangi ma'lumotlarga oson kirish imkoniyatini yaratadi, ammo bu ham o'ziga xos xavf-xatarlarni keltirib chiqaradi. Internetda mavjud ma'lumotlarning to'g'riligini tekshirish, noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi kurashish va tanqidiy yondashuvni rivojlantirish o'smirlarda muhim ko'nikmalarni shakllantiradi.

Shuningdek, internetda muhokama va debatlar o'tkazish, turli nuqtai nazarlarni tahlil qilish yoshlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantiradi. Onlayn platformalar va forumlar o'smirlar uchun yangi ma'lumotlarni qabul qilish va tanqidiy tahlil qilish imkoniyatlarini yaratishi mumkin. Ammo, bu imkoniyatlarni samarali foydalanish uchun o'smirlar va o'qituvchilarni axborot texnologiyalarini ehtiyotkorlik bilan ishlatish va ma'lumotlarni baholashda ehtiyotkorlikka o'rgatish zarur.

4. Jamoaviy faoliyatlar va muammolarni hal qilish

O'smirlarni jamoaviy faoliyatlarda ishtirok etishga undash, ularni muammolarni birgalikda hal qilishga o'rgatish tanqidiy tafakkurni rivojlantirishning samarali usulidir. Jamoaviy ishlashda o'smirlar turli fikrlarni eshitish, o'z nuqtai nazarini ifodalash va boshqalar bilan muhokama qilish orqali o'z fikrlarini aniq va mantiqiy ifodalashga o'rganadilar.

Shu bilan birga, jamoaviy ishlash o'smirlarni muammolarni tahlil qilishda yangi yondashuvlarni topishga va ularni hal qilishda mas'uliyatni o'z zimmlariga olishga undaydi. Jamoaviy faoliyatlar orqali tanqidiy tafakkurning rivojlanishi, o'smirlarning jamiyatda to'g'ri qarorlar qabul qilish va ijtimoiy mas'uliyatni anglashlariga yordam beradi.

5. Shaxsiy tajriba va refleksiya

O'smirlar o'z qarorlarini tahlil qilishda, shaxsiy tajriba va refleksiya qilishda ko'proq imkoniyatlarga ega bo'lishi kerak. Ularni o'z qarorlarini baholash,

xatolardan o‘rganish va kelajakdagi qarorlar uchun strategiyalar ishlab chiqishga undash muhimdir. Tanqidiy tafakkur o‘zgarishlar va tajribalarni refleksiya qilish orqali mustahkamlanadi.

Mavzuning Dolzarbligi

O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish masalasi bugungi ta‘lim tizimi va jamiyatning ehtiyojlariga muvofiq ravishda dolzarb bo‘lib qolmoqda. O‘smirlik davri, shaxsiyatning shakllanishi, fikrlash va qaror qabul qilish jarayonlari uchun muhim bir davrdir. Bu yoshda shakllanadigan fikrlar va qarorlar, kelajakda shaxsning ijtimoiy, iqtisodiy va ma‘naviy muvaffaqiyatlariga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Shuning uchun tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi nafaqat ta‘lim sohasida, balki jamiyatda yuksalish, ijtimoiy barqarorlik va yangi avlodning yetukligi uchun zarurdir.

1. Jamiyatning o‘zgaruvchan ehtiyojlari

Bugungi kunda jamiyatda tezkor o‘zgarishlar yuz bermoqda: yangi texnologiyalar, axborot vositalarining kuchayishi, globalizatsiya va ijtimoiy-siyosiy muammolar o‘zgarishi. Shuning uchun, yoshlar o‘zlarining fikrlarini mustaqil ravishda, tanqidiy va mantiqiy asosda shakllantirishi, har xil axborot manbalarini tahlil qilish va to‘g‘ri qarorlar qabul qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi zarur. Tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi yoshlarni zamon talablariga mos ravishda tayyorlashga imkon beradi.

2. O‘quvchilarni mustaqil fikr yuritishga undash

Zamonaviy ta‘lim tizimi o‘quvchilarga nafaqat ma‘lumot berish, balki ularni mustaqil fikr yuritishga, muammolarni tahlil qilishga va qarorlar qabul qilishda mas‘uliyatni o‘z zimmlariga olishga yo‘naltirilgan. Tanqidiy tafakkur o‘smirlarga bilimlarni faqatgina o‘zlashtirish bilan cheklanmasdan, o‘z fikrlarini erkin va asosli tarzda ifodalashni, atrofdagi muammolarni tushunib, ularni hal qilishda mantiqiy yondashishni o‘rgatadi.

Shuningdek, tanqidiy tafakkur o‘smirlarni aniq va mantiqiy fikr yuritishga, o‘z qarorlarini asoslashga va boshqa insonlar bilan samarali muloqot o‘rnatishga o‘rgatadi. Bu o‘smirlarni nafaqat o‘qishda, balki hayotning turli jabhalarida muvaffaqiyatga erishishga tayyorlaydi.

3. Ijtimoiy va axborot muhitining rivojlanishi

Hozirgi kunda axborot texnologiyalari va internetning tez rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi, o‘smirlarni turli manbalardan ma‘lumot olishga va

ularni tezda baholashga undaydi. Bu esa o'z navbatida, tanqidiy tafakkurning rivojlanishini talab etadi. Tanqidiy tafakkur o'smirlarga internetdagi ma'lumotlarni aniqlik bilan tahlil qilish, to'g'ri va noto'g'ri axborotlarni ajratish, manipulyatsiyalarga qarshi turish va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi, o'smirlarni tanqidiy tahlil qilishga, o'z nuqtai nazarini ochiq va aniq ifodalashga, boshqalarning fikrlarini tinglashga va umuman jamiyatda mustahkam o'rin egallashga tayyorlaydi.

4. Ma'naviy va axloqiy qadriyatlarning shakllanishi

Tanqidiy tafakkur, o'smirlarni nafaqat ilmiy va amaliy savodxonlikka, balki ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga ham o'rgatadi. Tanqidiy fikrlash yoshlarni o'z qarorlarining oqibatlarini anglashga, har qanday muammolarga turli nuqtai nazardan qarashga va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishga undaydi. Bu esa o'smirlarni jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqaro bo'lishga tayyorlaydi.

5. Kelajak avlodga tayyorgarlik

O'smirlarni tanqidiy tafakkurga o'rgatish, ularning kelajakda muvaffaqiyatli shaxslar bo'lishi uchun mustahkam asos yaratadi. Tanqidiy tafakkur nafaqat o'quv jarayonini boyitadi, balki o'smirlarning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlariga imkon yaratadi. Bu o'zgarishlar jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun ham muhimdir.

O'smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish mavzusi jamiyatda hozirgi kunda ayniqsa dolzarbdir. Tanqidiy tafakkur, o'smirlarning fikrlarini mustaqil ravishda tahlil qilish, baholash va qarorlar qabul qilishda yordam beradi. O'smirlar kelajakda ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy sohalarda muvaffaqiyatga erishishlari uchun tanqidiy tafakkurni rivojlantirish zarur. Shuningdek, o'smirlarni ijtimoiy, madaniy va axborot muhitida faol, mas'uliyatli va samarali qarorlar qabul qilishga tayyorlash jamiyatning kelajakdagi rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, bu mavzu ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida joriy etilishi lozim.

Xulosa va takliflar:

O'smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish zamonaviy ta'lim va jamiyatning ajralmas qismi hisoblanadi. Ta'lim tizimi, o'qituvchilar, raqamli texnologiyalar, jamoaviy faoliyatlar va shaxsiy tajriba – bularning barchasi o'smirlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishda muhim

ahamiyatga ega. Tanqidiy tafakkur yoshlarni nafaqat ilmiy sohada, balki hayotning har bir sohasida muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi. Shu sababli, o‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimi butun jamiyatning mas’uliyati bo‘lib, uning samarali takomillashtirilishi uchun ko‘p qirrali yondashuvlar zarur.

Xulosa

O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish, nafaqat ta’lim tizimining samaradorligini oshirish, balki yoshlarni ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy sohalarda muvaffaqiyatga erishishga tayyorlash uchun muhimdir. Tanqidiy tafakkur o‘smirlarning fikrlash jarayonini shakllantiradi, qarorlar qabul qilishda mas’uliyatni o‘z zimmalariga olishga yordam beradi va o‘zgaruvchan jamiyat sharoitida to‘g‘ri qarorlar qabul qilishga imkon yaratadi. Tanqidiy tafakkurni rivojlantirish o‘smirlarni faqat akademik bilimlar bilan cheklamagan holda, hayotdagi real muammolarni hal qilishda, turli fikrlarni tahlil qilishda va ijtimoiy mas’uliyatni his qilishda o‘rgatadi.

Biroq, bugungi ta’lim tizimi, ba’zan, faqat bilim berishga qaratilgan bo‘lib, tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga yetarlicha e’tibor bermaydi. Shuning uchun o‘smirlar orasida tanqidiy tafakkur ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan tizimli yondashuvlar, metodologiyalar va pedagogik uslublar zarur. Bu tizimning takomillashtirilishi nafaqat o‘quvchilarning akademik muvaffaqiyatlariga, balki ular jamiyatda faol va mas’uliyatli fuqarolar sifatida o‘z o‘rnini topishiga ham katta hissa qo‘shadi.

Takliflar

1. **Ta’lim dasturlarini qayta ko‘rib chiqish va tanqidiy tafakkurni integratsiyalash** O‘smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish uchun ta’lim dasturlarida faqat an’anaviy bilimlarni o‘rgatish bilan cheklanmasdan, interaktiv, muhokama, tahlil qilish va qarorlar qabul qilishga yo‘naltirilgan metodlarni kiritish zarur. O‘quvchilarga muammolarni tahlil qilish, turli fikrlarni baholash va mustaqil fikr yuritishni rag‘batlantiruvchi darslar tashkil etilishi kerak.

2. **O‘qituvchilarning metodik yondashuvlarini takomillashtirish** O‘qituvchilarning pedagogik metodlarini yangilash, ularni tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga yo‘naltirish zarur. O‘qituvchilarni tanqidiy tafakkurni o‘rgatish bo‘yicha maxsus treninglar va seminarlar tashkil etish, shuningdek, o‘qituvchilarni yangi pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishga o‘rgatish kerak.

3. **Raqamli texnologiyalar va internet resurslarini ta'lim jarayonida samarali qo'llash** Internet va raqamli texnologiyalar o'smirlarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishda muhim vositadir. O'quvchilarga internetdagi axborotlarni tahlil qilish, ishonchli manbalardan foydalanish, axborot manbalarini solishtirish va to'g'ri qarorlar qabul qilishda yordam berish uchun raqamli platformalar va onlayn resurslardan foydalanish zarur.

4. **Jamoaviy faoliyatlar va muhokamalarni kengaytirish** O'smirlarni jamoaviy faoliyatlarda ishtirok etishga, guruhda ishlashga va turli nuqtai nazarlarni tahlil qilishga undash muhimdir. Jamoaviy ishlash orqali o'smirlar tanqidiy tafakkurni rivojlantiradilar, turli fikrlarni hurmat qilishni va o'z fikrlarini aniq ifodalashni o'rganadilar. Bunday faoliyatlar jamiyatda ijtimoiy mas'uliyatni anglash va qarorlar qabul qilishda o'zgarishlarga olib keladi.

5. **O'smirlarning shaxsiy refleksiya qilishiga imkon yaratish** Tanqidiy tafakkurni rivojlantirishda o'smirlarni o'z qarorlarini baholash va shaxsiy refleksiya qilishga undash juda muhim. O'quvchilarga o'z xatolaridan o'rganish, muvaffaqiyatlaridan xulosa chiqarish va kelajakdagi qarorlarni qayta ko'rib chiqish imkoniyatlarini yaratish, ularning fikrini yanada mustahkamlashga yordam beradi.

6. **Tanqidiy tafakkur bo'yicha maxsus kurslar yoki dasturlarni joriy etish** O'smirlar uchun tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan maxsus kurslar yoki dasturlarni ta'lim muassasalarida joriy etish zarur. Ushbu kurslar o'quvchilarga tanqidiy fikrlashning asoslarini o'rgatish, mantiqiy va erkin fikrlashni rivojlantirish, shuningdek, jamiyatdagi muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni ishlab chiqishda yordam beradi.

O'smirlarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirish tizimini takomillashtirish, ularning har tomonlama rivojlanishi, mustaqil fikr yuritish qobiliyatini shakllantirish va ijtimoiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur. Ta'lim tizimida tanqidiy tafakkurni rivojlantirishni ta'minlash uchun metodik yondashuvlar, interaktiv o'quv materiallari, o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi, jamoaviy faoliyatlar va raqamli resurslardan foydalanish zarur. Bu orqali o'smirlar kelajakda nafaqat o'quvda, balki hayotda ham muvaffaqiyatli bo'ladilar, jamiyatning barqaror va rivojlanganligini ta'minlashga o'z hissalarini qo'shadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. **Raximov, A.** (2017). Tanqidiy tafakkur va uning ta'limdagi o'рни. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. **Ismoilov, B.** (2019). O'smirlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari. Toshkent: O'qituvchi.
3. **Gulomov, A., & Rahmonov, S.** (2020). Pedagogik texnologiyalar: tanqidiy tafakkur va uning ta'limdagi o'рни. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
4. **Tajibaev, M.** (2018). Tanqidiy tafakkur va uning yoshlar ta'limiga ta'siri. Tashkent: Yoshlar nashriyoti.
5. **Dahlberg, M. & Moss, P.** (2018). Theories and Practices of Early Childhood Education. 2nd ed. London: Sage Publications.
6. **Brookfield, S. D.** (2012). Teaching for Critical Thinking: Tools and Techniques to Help Students Question Their Assumptions. San Francisco: Jossey-Bass.
7. **Zulkarnay, N.** (2021). O'smirlar psixologiyasida tanqidiy tafakkurning o'рни. Tashkent: Ma'naviyat va ma'rifat.

Research Science and Innovation House